

Sygn. akt VU 545/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 kwietnia 2016 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, Wydział V Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący SSO Magdalena Marczyńska

Protokolant stażysta Bożena Sobczyk

po rozpoznaniu w dniu 5 kwietnia 2016 roku w Piotrkowie Trybunalskim na rozprawie

sprawy z wniosku Z. D.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o wysokość emerytury

na skutek odwołania Z. D.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 3 lutego 2015 r. sygn. (...)

oddala odwołanie.

Sygn. akt VU 545/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 3 lutego 2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. przyznał wnioskodawcy Z. D. prawo do emerytury od dnia 5 listopada 2014 r., tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego, zawieszając jej wypłatę z uwagi na kontynuację zatrudnienia przez wnioskodawcę. Do ustalenia podstawy wymiaru emerytury organ rentowy przyjął wynagrodzenie, które stanowiło podstawę wymiaru składek z 10 lat kalendarzowych, tj. od stycznia 2004 r. do grudnia 2013 r. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury wynosił 201,15%. Do ustalenia wysokości emerytury Zakład uwzględnił 30 lat i 10 miesięcy okresów składkowych oraz 8 miesięcy okresów nieskładkowych. Okres pracy górniczej został obliczony wg przeliczników:

- 83 miesiące x 1,8 = 149,4 miesięcy,

- 264 miesiące x 1,2 = 316,8 miesięcy, tj. łącznie 466,2 miesięcy

Wysokość świadczenia została ustalona na kwotę 4.199,14 zł.

W odwołaniu z dnia 18 marca 2015 r. pełnomocnik Z. D. wniósł o zmianę decyzji i przyznanie ubezpieczonemu prawa do zastosowania przelicznika 1,8 do wysokości emerytury w wyniku zaliczenia do pracy górniczej liczonej w wymiarze półtorakrotnym pracy świadczonej przez ubezpieczonego na rzecz (...) S.A. Oddział (...) B. w R. w okresach: od 1 lipca 1983 r. do 26 kwietnia 1984 r., od 9 maja 1986 r. do 27 grudnia 1991 r., od 1 stycznia 1992 r. do 16 listopada 2006 r. oraz od 17 listopada 2006 r. do 9 stycznia 2007 r. W uzasadnieniu pełnomocnik wnioskodawcy wskazał, iż ze stanu faktycznego oraz świadectwa wykonywania pracy górniczej wydanego w oparciu o protokoły z posiedzenia Komisji

Weryfikacyjnych z dnia 10 lutego 2009 r. wynika, iż Z. D. wykonywał pracę górniczą stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na odkrywce bezpośrednio w przodku na stanowisku operatora spycharek i maszyn wieloczynnościowych.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy podtrzymał swoje dotychczasowe stanowisko i wnosił o oddalenie odwołania.

Postanowieniem z dnia 22 kwietnia 2015 roku Sąd Okręgowy w Gliwicach uznał się za niewłaściwy miejscowo i sprawę przekazał do rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Piotrkowie Tryb.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny :

Wnioskodawca Z. D. urodził się w dniu (...).

W dniu 20 października 2014 r. (data stempla pocztowego) wystąpił do organu rentowego z wnioskiem o przyznanie prawa do emerytury górniczej. Wnioskodawca wskazał, że jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego i wniósł o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym na dochody budżetu Skarbu Państwa. Z. D. nadal pracuje w (...) S.A Oddział (...) w B..

(dowód: wniosek o emeryturę k. 2-5, informacja k. 6 – w aktach emerytalnych)

Decyzją z dnia 3 lutego 2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. przyznał wnioskodawcy od dnia 5 listopada 2014 r. emeryturę, której wypłatę zawiesił z uwagi na kontynuację przez niego zatrudnienia.

Do ustalenia wysokości emerytury górniczej organ rentowy uwzględnił:

- 30 lat i 10 miesięcy okresów składkowych, z czego 83 miesiące obliczono wg przelicznika 1,8, co dało 149,4 miesięcy, a 264 miesiące obliczono wg przelicznika 1,2, co dało 316,8 miesięcy (łącznie 466,2 miesięcy);

- 8 miesięcy okresów nieskładkowych.

Do ustalenia podstawy wymiaru emerytury przyjęto wynagrodzenie, które stanowiło podstawę wymiaru składek z 10 lat kalendarzowych tj. od stycznia 2004 r. do grudnia 2013 r. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 201,15%. Podstawa wymiaru obliczona została przez pomnożenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru 201,15% przez kwotę bazową w wysokości 3.191,93zł. Wysokość świadczenia wyniosła 4.199,14 zł.

Do stażu pracy górniczej w wymiarze półtorakrotnym organ rentowy nie zaliczył wnioskodawcy okresów pracy:

- od dnia 1 marca 1983 r. do dnia 16 listopada 2006 r.,

- od dnia 17 listopada 2006 r. do dnia 9 stycznia 2007 r.

(dowód: decyzja ZUS z dnia 3 lutego 2015 roku wraz z załącznikami - k.36-40 – w aktach o emeryturę,)

W dniu 3 marca 2015 r. Z. D. wystąpił do organu rentowego z wnioskiem o ponowne przeliczenie okresów pracy górniczej.

(dowód: wniosek wraz z koperta k. 43 – w aktach emerytalnych)

Decyzją z dnia 24 marca 2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. przeliczył ponownie okresy pracy górniczej od dnia 5 listopada 2014 r.

Do ustalenia wysokości emerytury górniczej organ rentowy uwzględnił:

- 30 lat i 10 miesięcy okresów składkowych, z czego 84 miesiące obliczono wg przelicznika 1,8, co dało 151,2 miesięcy, a 263 miesiące obliczono wg przelicznika 1,2, co dało 315,6 miesięcy;

- 8 miesięcy okresów nieskładkowych.

Do ustalenia podstawy wymiaru emerytury przyjęto wynagrodzenie, które stanowiło podstawę wymiaru składek z 10 lat kalendarzowych tj. od stycznia 2004 r. do grudnia 2013 r. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 201,15%, a podstawa wymiaru wyniosła 6.420,57 zł. Wysokość świadczenia ustalono na kwotę 4.202, 99 zł.

(dowód: decyzja ZUS z dnia 24 marca 2015 r. – k. 46-47)

Z. D. nieprzerwanie od 2 lipca 1982 r. jest zatrudniony w (...) (wcześniej Kopalnia (...) w B.).

(okoliczność niesporna)

Początkowo wnioskodawca pracował na stanowisku ślusarza w Oddziale (...).

Od dnia 1 marca 1983 r. został przeniesiony do Oddziału (...) tj. oddziału sprzętu i transportu technologicznego, gdzie od 1 lipca 1983 r. pracodawca powierzył mu obowiązki operatora, a następnie od dnia 1 grudnia 1983 r. – operatora sprzętu pomocniczego. Od 27 kwietnia 1984 r. do 11 kwietnia 1986 r. wnioskodawca odbywał zasadniczą służbę wojskową. Od dnia 9 maja 1986 r. wnioskodawca powrócił do pracy w Kopalni (...) w B. na stanowisko operatora w Oddziale (...).

(dowód: umowa o pracę z dnia 2 lipca 1982 roku k. 1, angaż z dnia 16 marca 1983 r. k. 5, angaż z dnia 19 grudnia 1983 r. k. 11, karta obiegu zmiany k. 10, umowa o pracę z dnia 9 maja 1986 r. k. 15 – w aktach osobowych; wyciąg z książeczki wojskowej k. 32 – w aktach emerytalnych)

Od dnia 1 marca 1989 r. wnioskodawca objął stanowisko operatora maszyn budowlanych, a od dnia 1 września 1991 r. operatora sprzętu technologicznego. Od dnia 1 kwietnia 2006 r. wnioskodawca został przeniesiony na oddział (...).

W dniu 17 listopada 2006 r. - w związku z zarządzeniem Nr (...) Prezesa Zarządu Dyrektora Generalnego (...) S.A. z dnia 11 grudnia 2006 r. - przełożeni wnioskodawcy wystąpili z wnioskiem o zmianę nazwy stanowiska pracy skarżącego z operatora sprzętu technologicznego (spycharki, elektrownie polowe, żurawie gąsienicowe) na operatora spycharek i maszyn wieloczynnościowych na odkrywce. Z dniem 17 listopada 2006 r. wnioskodawcy powierzono stanowisko operatora spycharek i maszyn wieloczynnościowych na odkrywce. W dniu 1 stycznia 2009 r. nazwa oddziału, w którym pracował wnioskodawca została zmieniona na Oddział (...)/S. – (...).

(dowód: angaż z dnia 1 marca 1989 r. k. 25, angaż z 2 września 1991 r. k. 28, angaż z dnia 11 kwietnia 2006 r. k. 55, wniosek o zmianę nazwy stanowiska pracy k. 63, angaż z dnia 24 grudnia 2006 r. k. 67, angaż z dnia 12 stycznia 2009 r. k. 79 – w aktach osobowych)

W dniu 12 grudnia 1987 roku wnioskodawca uzyskał uprawnienia do obsługi sprzętu – elektrownie polowe (klasy II), w dniu 28 lutego 1988 r. - do obsługi spycharek i ciągników do 110 KW (klasa III), w dniu 25 lipca 1991 r. - do obsługi sprzętu – elektrownie polowe (wszystkie typy – klasa I), w dniu 11 kwietnia 2003 r. uprawnienia na operatora spycharki typu (...) oraz spycharki do 220 KW (klasa II), w dniu 12 października 2006 r. - do obsługi żurawi samojezdnych gąsienicowych bocznych oraz w dniu 20 października 2009 r. - do obsługi spycharek wszystkich typów (klasa I).

(dowód: odpis uprawnień z dnia 12 grudnia 1987 r. k. 21, odpis uprawnień z dnia 28 lutego 1988 r. k. 22, odpis uprawnień z dnia 25 lipca 1991 r. k. 27, świadectwo z dnia 11 kwietnia 2003 r. k. 48-49, zaświadczenie z dnia 12 października 2006 r. k. 61-61v, świadectwo z dnia 20 października 2009 r. k. 83 – w aktach osobowych)

Powołana przez pracodawcę wnioskodawcy Komisja Weryfikacyjna na posiedzeniu w dniu 10 lutego 2009 r. ustaliła, że Z. D. w okresie od dnia 1 marca 1983 r. do dnia 9 stycznia 2007 r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, wykonywał pracę w wymiarze półtorakrotnym. Komisja weryfikacyjna wskazała, że pomimo posiadania angaży:

ślusarz remontowy, operator sprzętu pomocniczego, operator, operator maszyn budowlanych, operator sprzętu technologicznego i operator spycharek i maszyn wieloczynnościowych na odkrywce w okresach:

- od dnia 1 marca 1983 r. do dnia 30 czerwca 1983 r. przez 77 dniówek wykonywał prace jako rzemieślnik zatrudniony na odkrywce bezpośrednio w przodku stale i pełnym wymiarze czasu pracy na koparkach i zwalówarkach wykonujący prace mechaniczne przy obsłudze, konserwacji, montażu i demontażu tych maszyn i urządzeń, tj. na stanowisku wymienionym w dziale III pkt 7 załącznika nr 3 do Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 grudnia 1994 r. w sprawie określenia niektórych stanowisk pracy górniczych oraz stanowisk pracy zaliczanej w wymiarze półtorakrotnym przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury lub renty,

- od dnia 1 lipca 1983 r. do 26 kwietnia 1984 r. stale przez 195 dniówek wykonywał pracę jako operator spycharek i maszyn wieloczynnościowych na odkrywce, tj. na stanowisku wymienionym w dziale III pkt 4 załącznika nr 3 do Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 grudnia 1994 r. w sprawie określenia niektórych stanowisk pracy górniczych oraz stanowisk pracy zaliczanej w wymiarze półtorakrotnym przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury lub renty,

- od dnia 9 maja 1986 r. do dnia 9 stycznia 2007 r. stale przez (...) dniówek wykonywał pracę jako operator spycharek i maszyn wieloczynnościowych na odkrywce, tj. na stanowisku wymienionym w dziale III pkt 4 załącznika nr 3 do Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 grudnia 1994 r. w sprawie określenia niektórych stanowisk pracy górniczych oraz stanowisk pracy zaliczanej w wymiarze półtorakrotnym przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury lub renty.

(dowód: protokół z posiedzenia Komisji Weryfikacyjnej z dnia 10 lutego 2009 r. - k. 9 -11 – w aktach emerytalnych)

Zgodnie ze sporządzonymi przez pracodawcę charakterystykami pracy Z. D.:

1. w okresie od 1 marca 1983 r. do 30 czerwca 1983 r. pracował w charakterze mechanika maszyn i urządzeń górniczych w przodku, a do jego obowiązków należało:

- pobieranie narzędzi, części, materiałów eksploatacyjnych niezbędnych do naprawy maszyn,
- dojazd do i z maszyny,
- prace mechaniczne przy naprawach i obsłudze maszyn
- wykonywanie obsługi technicznych maszyn,
- wykonywanie napraw maszyn po stronie mechanicznej, elektrycznej i hydraulicznej,
- mycie, przekazywanie maszyn do naprawy,
- powrót na zaplecze oddziału.

Prace mechanika maszyn i urządzeń górniczych prowadzone były na terenie całej odkrywki i zwalówiska pola B. i S..

2. od 1 lipca 1983 r. do 26 kwietnia 1984 r. pracował jako operator sprzętu pomocniczego i do stałych obowiązków wnioskodawcy, jako operatora spycharki, należała obsługa spycharki gaśnicowej, co polegało na:

- przemieszczaniu mas ziemnych w rejon zabierki;
- wykonywaniu niwelacji terenu w obrębie maszyn podstawowych;
- robotach udostępniających i oczyszczających urobek do eksploatacji;
- osiowaniu i poziomowaniu przenośników;

- obróbce studni odwadniających w rejonie zabierki;
- wykonywaniu rowów odwadniających na poziomach roboczych;
- przesuwce np.: przesuwanie stacji napędowych, zwrotnych przenośnika;
- pracach przy transporcie maszyn podstawowych;
- rozluźnianiu gruntu (prace zrywakiem);
- wymianie gruntu pod maszynami podstawowymi;
- przemieszczaniu na bieżąco niedobranych mas nadkładowych lub węgla pod zabiór koparki;
- wykonywanie zjazdów, dróg dojazdowych do maszyn podstawowych;
- skarpowaniu i wykonywaniu pochylni.

2. od 1 marca 1989 r. do 16 listopada 2006 r. i od 17 listopada 2006 r. wykonywał pracę operatora spycharek gąsienicowych, żurawi gąsienicowych oraz agregatów prądotwórczych i do stałych obowiązków wnioskodawcy, jako operatora spycharki, należała obsługa:

a) spycharki gąsienicowej, to jest:

- przejeżdżał maszyną z jednego miejsca w inne,
- wykonywał niwelacje terenu w obrębie maszyn podstawowych,
- osiował przenośniki,
- holował sanie i przyczepy,
- wykonywał zjazdy i drogi dojazdowe do maszyn, podstawowych,
- skarpował i wykonywał pochylnie;

b) agregatu prądotwórczego,

c) żurawia gąsienicowego bocznego.

Prace spycharkami gąsienicowymi prowadzone są na terenie całej odkrywki i zwałowiska pola B. i S.. Wnioskodawca był dowożony wraz z pracownikami oddziałów górniczych stykowo na stanowiska pracy. Dojazd do i z maszyn zajmował 1 godzinę, obsługa codzienna 0,5 godziny, obsługa urządzeń 5,5 godziny, a postoje technologiczne i inne 1,5 godziny.

Prace, w których wykorzystywane są agregaty prądotwórcze prowadzone były na terenie zwałowiska, odkrywki, w rejonie tras przenośników oraz przy budowie zapleczy całej kopalni. Pracownicy pracujący w charakterze operatora agregatu prądotwórczego prace rozpoczynali na terenie zaplecza oddziału (...) lub dowożeni byli na stanowiska pracy stykowo wraz z pracownikami oddziałów górniczych. Zgodnie ze sporządzoną charakterystyką pracy obsługa codzienna na tym stanowisku zajmowała 0,5 godziny, dojazd do usługobiorcy 1 godzinę, obsługę urządzenia 6 godzin, a postoje technologiczne i inne 0,5 godziny.

(dowód: charakterystyki stanowiska pracy k. 24-26v – w aktach emerytalnych)

W dniu 13 października 2014 r. (...) z siedzibą w R. wystawiła wnioskodawcy świadectwo wykonywania pracy górniczej, w którym wskazała, że wnioskodawca od dnia 1 marca 1983 roku do dnia 30 czerwca 1983 roku wykonywał pracę górniczą na stanowisku rzemieślnika zatrudnionego na odkrywce bezpośrednio w przodku stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na koparkach i zwalówarkach wykonując prace mechaniczne przy obsłudze, konserwacji, montażu i demontażu tych maszyn i urządzeń wymienionym w Załączniku nr 3, Dział III, pozycja 7 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 grudnia 1994 r. oraz od dnia 1 lipca 1983 r. do dnia 26 kwietnia 1984 r. i od dnia 9 maja 1986 r. do nadal na stanowisku operatora spycharek i maszyn wieloczynnościowych na odkrywce wymienionym w Załączniku nr 3, Dział III, pozycja 4 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 grudnia 1994 r.

(dowód: świadectwo wykonywania pracy górniczej k. 8 – w aktach emerytalnych)

W Oddziale (...) w okresie od 1 lipca 1983 r. do 26 kwietnia 1984 r. (tj. bezpośrednio przed zwolnieniem do odbycia służby wojskowej) wnioskodawca miał angaż operatora. W okresie tym przyuczał się do pracy. Był pomocnikiem operatora spycharki, przyuczał się do tej pracy.

(dowód: zeznania G. K. protokół rozprawy z dnia 17 listopada 2016 roku od minuty 3:22 do minuty 35:56 - k. 25-26v; karta obiegowa zmiany k. 10, angaż z dnia 19 grudnia 1983 r. k. 11 – w aktach osobowych)

Po powrocie z wojska, od dnia 9 maja 1986 r., wnioskodawca otrzymał angaż na stanowisko operatora do Oddziału (...)7. W Oddziale tym zaczął obsługiwać agregaty prądotwórcze oraz spycharki gaśnicowe.

Kiedy wnioskodawca przyuczał się do pracy wykonywał prace pod nadzorem operatora spycharki. Uprawnienia do obsługi spycharek wnioskodawca uzyskał w dniu 12 grudnia 1987 r. i od uzyskania uprawnień wykonywał prace samodzielnie.

Jako pomocnik oraz operator spycharek wnioskodawca przemieszczał masy ziemne (poziomował i niwelował teren), usuwał grudy ziemi, głązy, skarpował teren pod kołem koparki, odpychał kamienie między podawarkę a maszynę podstawową. Wykonywał drogi dojazdowe i zjazdowe. Zdarzało się, że obrabiał również studnie odwadniające oraz wykonywał rowy odwadniające. R. również grunt zrywakiem. Wnioskodawca nie obsługiwał żurawia.

W czasie awarii maszyn podstawowych ubezpieczony obsługiwał agregat prądotwórczy, często całą dniówkę. Agregat ten to inaczej elektrownia polowa. Agregat wnioskodawca obsługiwał zwykle raz w tygodniu.

Początkowo skarżący obsługiwał średnie spycharki (...), a następnie duże (...). Jego praca odbywała się głównie w obrębie zwalówki. Charakter pracy wnioskodawcy nie zmienił się i po 2007 r. wykonuje te same czynności. Od 2005 r. jego oddział został przeniesiony na nową odkrywkę do S..

(dowód: częściowo zeznania świadków: G. K. protokół rozprawy z dnia 17 listopada 2016 roku od minuty 3:22 do minuty 35:56 - k. 25-26v, J. K. protokół rozprawy z dnia 17 listopada 2016 roku od minuty 35:56 do minuty 49:10 - k. 26v-27, J. M. protokół rozprawy z dnia 17 listopada 2016 roku od minuty 49:50 do minuty 1:07:15 - k. 27-27v, częściowo zeznania wnioskodawcy protokół rozprawy z dnia 5 kwietnia 2016 roku od minuty 10:32 do minuty 51:08 - k. 40-41v)

Na podstawie posiadanych przez pracodawcę dokumentów płacowych nie można stwierdzić, czy wnioskodawca w okresie od 1 lipca 1983 r. do 31 grudnia 1987 r. otrzymywał dodatek z tytułu podmiany na stanowisku pracy, tzw. dodatek stykowy. Z dokumentów tych wynika natomiast, że wnioskodawca w okresie od 1 stycznia 1988 r. do 28 lutego 1998 r. miał wypłacony taki dodatek tylko w 2 miesiącach, to jest w lipcu 1991 r. (1) oraz w grudniu 1991 r. (10). Od dnia 1 marca 1998 r. do 31 grudnia 2015 r. wnioskodawca miał wypłacone wynagrodzenie za pracę w godzinach nadliczbowych. Pracodawca wskazał - na podstawie informacji uzyskanych od przełożonych wnioskodawcy - że gdy liczba nadgodzin nie przekraczała 11 nadgodzin, to wnioskodawca miał prawdopodobnie wypłacony jedynie dodatek za pracę w godzinach nadliczbowych z tytułu podmiany na stanowisku pracy, a jeśli liczba nadgodzin przekraczała 11, to wnioskodawca prawdopodobnie oprócz wypłaconego dodatku za pracę w godzinach nadliczbowych z tytułu

podmiany na stanowisku pracy miał także wypłacone dodatkowe wynagrodzenie za pracę np. przy usuwaniu skutków awarii lub innych zdarzeń losowych.

(dowód: pismo pracodawcy k. 33)

Sąd Okręgowy dokonał oceny dowodów i zważył co następuje :

Odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie.

W przedmiotowej sprawie organ rentowy przy wyliczeniu wysokości emerytury wnioskodawcy za okresy : od 1 lipca 1983 r. do 26 kwietnia 1984 r., od 9 maja 1986 r. do 27 grudnia 1991 r., od 1 stycznia 1992 r. do 16 listopada 2006 r. oraz od 17 listopada 2006 r. do 9 stycznia 2007 r. zastosował - na podstawie art. 51 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2013r., poz. 1227 ze zm.), zwanej dalej ustawą, przelicznik 1,2. Pełnomocnik wnioskodawcy domagał się natomiast przeliczenia w/w okresów według przelicznika 1,8 zgodnie z art. 51 ust. 1 pkt 2 ustawy. Dodać należy, że ww. okresy były jedynymi okresami spornymi w niniejszej sprawie (pełnomocnik wnioskodawcy nie wnosił o przeliczenie według korzystniejszego przelicznika okresu 1 marca 1983 r. do dnia 30 czerwca 1983 r.).

Przy ustalaniu wysokości górniczych emerytur, o których mowa w art. 50 a lub 50 e, stosuje się stosownie do treści art. 51 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, z zastrzeżeniem ust. 2, następujące przeliczniki:

- 1) 1,5 za każdy rok pracy górniczej wykonywanej pod ziemią stale i w pełnym wymiarze czasu pracy;
- 2) 1,8 za każdy rok pracy, o której mowa w art. 50 d;
- 3) 1,4 za każdy rok pracy w pełnym wymiarze czasu pracy, o której mowa w art. 50 c ust. 1 pkt 1-3 i 5-9, wykonywanej częściowo na powierzchni i częściowo pod ziemią;
- 4) 1,2 za każdy rok pracy, o której mowa w art. 50 c ust. 1 pkt 4 i 5, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na odkrywce w kopalniach siarki i węgla brunatnego, w kopalniach otworowych siarki oraz w przedsiębiorstwach i innych podmiotach wykonujących roboty górnicze dla kopalń siarki i węgla brunatnego.

Z powyższego wynika, że przy ustalaniu wysokości emerytury górniczej przelicznik 1,8 za każdy rok pracy stosuje się wyłącznie do pracy, o której mowa w art. 50 d ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Pracami, do których stosuje się przelicznik 1,8, zgodnie z art. 50 d ust. 1 pkt 1 ustawy, jest praca w przodkach bezpośrednio przy urabianiu i ładowaniu urobku oraz przy innych pracach przodkowych, przy montażu, likwidacji i transporcie obudów, maszyn urabiających, ładujących i transportujących w przodkach oraz przy głębinieniu szybów i robotach szybowych.

Wykaz stanowisk pracy, na których zatrudnienie zaliczane jest do pracy górniczej oraz wykonywanej w przodkach uwzględnianej w rozmiarze półtorakrotnym, powinno ustalić rozporządzenie wydane na podstawie delegacji ustawowej z art. 50 d ust. 3. Ponieważ rozporządzenie takie nie zostało wydane, obowiązuje nadal (z mocy art. 194 wskazanej ustawy) wykaz stanowisk zawarty w załączniku nr 2 i 3 do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 grudnia 1994 r. w sprawie określenia niektórych stanowisk pracy górniczej oraz stanowisk pracy zaliczanej w wymiarze półtorakrotnym przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury lub renty (Dz. U. z 1995 r. Nr 2, poz. 8), wydanego na podstawie upoważnienia zawartego w art. 5 ust. 5 i art. 6 ust. 3 nieobowiązującej ustawy z dnia 1 lutego 1983 r. o zaopatrzeniu emerytalnym górników i ich rodzin (tekst jedn.: Dz. U. z 1995 r., Nr 30, poz. 154). Wykaz ten obowiązuje jednak jedynie w takim zakresie, w jakim jego przepisy nie są sprzeczne z przepisami ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Rozporządzenie wykonawcze nie może bowiem przyznawać ubezpieczonym większych uprawnień niż uczynił to ustawodawca. Tym samym, przepisy ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych stanowić muszą zawsze punkt wyjścia do oceny zasadności roszczeń emerytalnych wnioskodawcy. Innymi słowy, zastosowanie przelicznika 1,8 do pracy ubezpieczonego na stanowisku

wymienionym w załączniku nr 3 do rozporządzenia wymaga by praca ta odpowiadała treści art. 50 d ust. 1 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Jednocześnie o uznaniu pracy za pracę górniczą w rozumieniu omawianych przepisów nie decyduje treść wystawionych przez pracodawcę dokumentów, w tym zaświadczeń, świadectw, czy protokołów komisji weryfikacyjnych, ale charakter czynności faktycznie wykonywanych przez pracownika. Dokonana przez pracodawcę kwalifikacja zajmowanego przez konkretnego pracownika stanowiska, jak i ewentualna zmiana tej kwalifikacji na podstawie protokołu komisji weryfikacyjnej, nie przesądza jeszcze o zaliczeniu zatrudnienia na tym stanowisku do pracy górniczej (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 25 marca 1998 r., II UKN 570/97, OSNAPiUS 1999, nr 6, poz. 213, z dnia 22 marca 2001 r., II UKN 263/00, OSNAPiUS 2002, nr 22, poz. 553 oraz z dnia 2 czerwca 2010 r., I UK 25/10, LEX nr 621137).

Skarżący, domagając się ustalenia wysokości świadczenia emerytalnego z zastosowaniem przelicznika 1,8 do spornych okresów pracy górniczej, powinien zatem wykazać, że na zajmowanym stanowisku wykonywał stale i w pełnym wymiarze prace wymienione w art. 50 d ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej tj. prace bezpośrednio związane z robotami prowadzonymi w przodkach przy urabianiu i ładowaniu urobku oraz przy montażu, likwidacji i transporcie obudów, maszyn urabiających, ładujących i transportujących w przodkach oraz inne prace przodkowe, a zatem takie, które należy wiązać z bezpośrednim i zasadniczym procesem produkcyjnym zakładu górniczego polegającym na urobku i wydobywaniu kopaliny. Jak bowiem wskazał Sąd Najwyższy między innymi w wyroku z dnia 18 marca 2015 roku w sprawie I UK 280/14, (który to wyrok dotyczy także pracy operatora spycharki w Oddziale (...) oraz (...)) wykaz stanowisk pracy, określony pomocniczo w załączniku nr 3 do rozporządzenia, odnosi się wyłącznie do wykonywanych zadań górnika, jeżeli spełniają one kryterium miejsca wykonywania pracy i jej charakteru określonego w przepisie art. 50 d ust. 1 pkt 1 ustawy (por. także wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 lutego 2010 roku, I UK 236/09; z dnia 22 kwietnia 2011 roku, I UK 360/10; z dnia 16 czerwca 2011 roku, I UK 381/10; 4 kwietnia 2012 roku, I UK 440/11; z dnia 28 kwietnia 2010 roku, I UK 339/09; LEX).

Przepis art. 50 d ust. 1 pkt 1 ustawy stanowi o pracy w przodku na odkrywce, co oznacza, że przodek jest pojęciem węższym od pojęcia odkrywki. Przepisy nie definiują jednak pojęcia przodka i prac przodkowych. Przyjęcie tezy, że przodkiem w kopalni węgla brunatnego jest każde miejsce prowadzenia robót górniczych związanych z odwadnianiem, udostępnianiem i eksploatacją złoża kopaliny, jej transportem i transportem nadkładu, a nadto zwałowaniem nadkładu (tj. związane z pracą koparek, spycharek, ładowarek, zwałowarek) nie odpowiada pojęciu "pracy przodkowej", wynikającej z wykładni przepisów art. 50 d ust. 1 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. W orzecznictwie Sądu Najwyższego kwestionuje się również zasadność rozszerzania samego pojęcia przodka wydobywczego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 maja 2011 roku, I UK 395/10). Pojęcie przodka musi być wykładane w sposób ścisły. Praca przodowa polega wyłącznie na urabianiu i ładowaniu urobku lub nakładu albo jest bezpośrednio związana z procesem urabiania urobku. Wskazać należy również, że pod określeniem "inne prace przodkowe" rozumieć trzeba inne prace górnicze w przodku, jednakże rodzajowo nie mniej obciążające niż wymienione w powołanym przepisie ustawy art. 50 d ust. 1 pkt 1 (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 marca 2015 roku, I UK 280/14, L. i wskazane w nim orzecznictwo).

Wnioskodawca, reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika, a więc pełnomocnika znającego rozkład ciężaru dowodów, nie sprostął obowiązkowi wykazania, że wykonywał w spornych okresach stale i w pełnym wymiarze pracę, o której mowa w art. 50 d ust. 1 pkt 1 ustawy.

Przede wszystkim Sąd Okręgowy nie dał wiary zeznaniom wnioskodawcy, że do rozpoczęcia służby wojskowej pracował jako mechanik wykonujący bieżące naprawy i przeglądy zwałowarek i spycharek. Co innego wynika bowiem z zeznań świadka G. K., który jednoznacznie zeznał, że po rozpoczęciu przez wnioskodawcę pracy w Oddziale (...), wnioskodawca nie był mechanikiem, czy ślusarzem. Świadek zeznał, że on i wnioskodawca pracowali w tym Oddziale jako pomocnicy operatora spycharki (pozostali świadkowie nie pracowali z wnioskodawcą w Oddziale (...)). Pierwszy okres sporny to okres od 1 lipca 1983 roku do 27 kwietnia 1984 r. i to, że wnioskodawca nie pracował wówczas jako ślusarz wynika także z dokumentów w aktach osobowych wnioskodawcy, a mianowicie karty obiegowej zmiany z dnia

24 czerwca 1983 r., w której wskazano, że wnioskodawca z dniem 1 lipca 1983 r. zostaje przeniesiony na stanowisko operatora. Także w angażu z dnia 19 grudnia 1983 r. pracodawca wskazał jako stanowisko wnioskodawcy nie ślusarza, czy mechanika, ale operatora sprzętu pomocniczego. Tym samym nie można przyjąć, że wnioskodawca wykonywał prace określone przez niego w zeznaniach. Zresztą także w odwołaniu pełnomocnik wnioskodawcy wskazał, że we wszystkich okresach spornych wnioskodawca był operatorem spycharki (a nie mechanikiem).

Niewiarygodne są także zeznania wnioskodawcy, że miał wypłacany dodatek stykowy, a następnie wynagrodzenie za godziny nadliczbowe z tytułu podmiany. Jak chodzi o okres do dnia 28 lutego 1998 r. (a więc kilkanaście lat spornych), to pracodawca poinformował, że wnioskodawca taki dodatek miał wypłacony tylko w 2 miesiącach roku 1991. Co prawda od dnia 1 marca 1998 r. wnioskodawca miał wypłacane wynagrodzenie za godziny nadliczbowe, jednakże nie ma pewnych informacji, że z tytułu podmiany na stanowisku pracy. Pracodawca wskazał bowiem w nadesłanej do Sądu informacji, że gdy liczba nadgodzin nie przekraczała 11, to wnioskodawca miał prawdopodobnie wypłacony jedynie dodatek za pracę w godzinach nadliczbowych z tytułu podmiany na stanowisku pracy, jeśli zaś liczba nadgodzin przekraczała 11, to wnioskodawca prawdopodobnie oprócz wypłaconego dodatku za pracę w godzinach nadliczbowych z tytułu podmiany na stanowisku pracy miał także wypłacone dodatkowe wynagrodzenie za pracę np. przy usuwaniu skutków awarii lub innych zdarzeń losowych. Nie są to zatem informacje pewne, a tylko na podstawie takich informacji Sąd może dokonywać ustaleń w sprawie. Dodać należy, że świadek G. K. nie wskazywał w swoich zeznaniach na to, czy wnioskodawca miał wypłacany dodatek stykowy, a następnie wynagrodzenie za nadgodziny z tytułu podmiany (mówił tylko o sobie), J. K. nie było wiadomo, czy wnioskodawca miał wypłacany dodatek stykowy, zaś J. M. nie był pewny co do tej okoliczności, stwierdził, że wnioskodawca taki dodatek raczej miał.

Niewiarygodne są wreszcie zeznania wnioskodawcy co do częstotliwości obsługiwanego przez niego agregatu prądotwórczego. Wnioskodawca zeznał, że nie było to raz w tygodniu, a częściej. Nie potrafił jednak podać tej częstotliwości. Tymczasem z zeznań świadka M. K. wynika, że wnioskodawca obsługiwał agregat średnio raz w tygodniu. Potwierdził to świadek J. M., twierdząc, że agregat wnioskodawca obsługiwał 3-5 razy w miesiącu.

Na podstawie materiału dowodowego sprawy Sąd Okręgowy ustalił zatem, że wnioskodawca wykonywał początkowo czynności pomocnika operatora spycharki, a następnie operatora spycharki oraz w razie potrzeby obsługiwał agregat prądotwórczy.

Mając na uwadze powyższe ustalenia należało ocenić, czy wnioskodawca wykonywał w okresach spornych pracę górniczą, która figuruje w załączniku nr 2, czy też w załączniku nr 3 do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 grudnia 1994 roku w sprawie określenia niektórych stanowisk pracy górniczej oraz stanowisk pracy zaliczanej w wymiarze półtorakrotnym przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury lub renty, nie tracąc z pola uwagi treści art. 50 d ust. 1 pkt 1 ustawy.

Praca operatora spycharki i agregatu prądotwórczego może być pracą, do której stosuje się zarówno przelicznik 1,2 jak i przelicznik 1,8 w zależności od miejsca jej świadczenia. W załączniku nr 2 pod poz. 22 ww. rozporządzenia wymieniona jest praca operatora sprzętu pomocniczego i technicznego na odkrywce. Natomiast w dziale III poz. 4 załącznika nr 3 do rozporządzenia wymieniono stanowisko operatora spycharek i maszyn wieloczynnościowych na odkrywce. Dniówkami w przodku operatora spycharki oraz agregatu prądotwórczego są tylko takie dni, w których pracował on przy urabianiu i ładowaniu urobku oraz przy innych pracach przodkowych, bezpośrednio związanych z procesem eksploatacji i ładowania urobku, tj. przy pracach opisanych w dyspozycji art. 50d ust. 1 pkt 1 cyt. ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Świadców zeznający w sprawie twierdzili, że wszystkie czynności, jakie wykonywał w spornych okresach wnioskodawca wykonywał on w przodku. Każdą czynność, o jaką pytał Sąd, umiejscawiali w obrębie maszyn podstawowych i wskazywali, że to, co wykonywał odbywało się wyłącznie pod koparką wielonacyniową oraz zwalówarką lub bezpośrednio przy nich. Tymczasem co innego wynikało z charakterystyk pracy wnioskodawcy sporządzonych przez pracodawcę. W charakterystykach tych pracodawca wskazał, że wnioskodawca pracując, jako operator spycharki oraz agregatu prądotwórczego wykonywał swoje prace na terenie całej odkrywki oraz zwalówiska.

Świadkowie w tym zakresie charakterystykę negowali. Twierdzili także, że części prac wnioskodawca nie wykonywał, np. co do dróg dojazdowych i zjazdów twierdzili, że dotyczyło to wyłącznie tych bezpośrednio pod koparką, twierdzili, że nie osiował przenośników, a jeśli chodzi o pochylnie, to że wykonywał je wyłącznie pod koparką. Sąd, mając na uwadze treść charakterystyki pracy nie uznał w tym zakresie zeznań za wiarygodne. Należy zauważyć, że teren odkrywki jest rozległy (świadek J. K. zeznał, że gdy odkrywka z kierunku północnego na południowy miała ok 5 km., a z zachodniego na wschodni ok. 10 km.) i trudno przyjąć, że wszyscy operatorzy spycharek Kopalni, w tym z Oddziału (...), pracują tylko na ograniczonym obszarze przodka.

To, że dany pracownik pracuje w przodku musi być wykazane w sposób pewny. Po wysłuchaniu świadków na rozprawie w dniu 17 listopada 2015 roku Sąd, na wniosek pełnomocnika wnioskodawcy udzielił mu terminu na zgłoszenie wniosków dowodowych. Pełnomocnik takich wniosków nie złożył. Sąd Okręgowy, mając na uwadze rozbieżność pomiędzy zeznaniami świadków oraz charakterystykami pracy wnioskodawcy co do miejsca świadczenia przez wnioskodawcę pracy, zwrócił się do pracodawcy o wskazanie, czy wnioskodawca pracował „stykowo”. Jest to bowiem pomocne w rozróżnieniu pracy operatora spycharki wykonywanej w przodku od zwykłej pracy górniczej. Pracownicy pracujący „stykowo” pracują pod koparką wielonaczyniową, albo w jej bezpośrednim sąsiedztwie – w odległości kilku, kilkunastu metrów od miejsca, w którym wydobywa się urobek i przygotowując teren, faktycznie umożliwiają prowadzenie procesu eksploatacji węgla. Jak była jednak mowa wyżej, na podstawie informacji pracodawcy nie można przyjąć, że wnioskodawca w systemie stykowym pracował.

Tym samym ocena całokształtu materiału dowodowego w sprawie nie pozwala przyjąć, że ubezpieczony w spornych okresach pracował w przodku w wymiarze półtorakrotnym. Sąd nie może w tym zakresie bazować wyłącznie na zeznaniach świadków.

Analiza zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego prowadzi do wniosku, ubezpieczony poza pracami świadczonymi bezpośrednio w przodku, w rozumieniu cytowanego art. 50d ust. 1 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, wykonywał nadto inne czynności, nie spełniające kryterium uznania za kwalifikowaną pracę górniczą, co wynika z charakterystyk pracy wystawionych przez pracodawcę. Mianowicie, dokonana przez pracodawcę charakterystyka pracy operatora spycharki gaśnicowej oraz operatora agregatu prądotwórczego wskazuje na to, że prace te wnioskodawca wykonywał na terenie całej odkrywki i zwałowiska pola B.. Do obowiązków ubezpieczonego jako operatora spycharki należało wykonywanie następujących czynności zawodowych: dojazd do i z maszyny, obsługa codzienna, obsługa urządzenia (w tym przejazdy maszyną z jednego miejsca w inne, wykonywanie niwelacji terenu w obrębie maszyn podstawowych, osiowanie przenośników, holowanie sań i przyczep, wykonywanie zjazdów, dróg dojazdowych do maszyn podstawowych, skarpowanie i wykonywanie pochylni), postoje technologiczne i inne. Z zestawienia tych prac wynika, iż wykraczają one poza ustawową definicję pracy górniczej zaliczanej w wymiarze półtorakrotnym.

Z tych też względów uznać należy, że organ rentowy zasadnie zakwestionował wystawione wnioskodawcy przez pracodawcę świadectwo pracy górniczej oraz nie uwzględnił informacji zawartych w protokole Komisji Weryfikacyjnej, a także w wykazie dniówek z tego okresu przedstawiony przez kopalnię. Wykaz ten jest bowiem sprzeczny z charakterystykami pracy wnioskodawcy.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴§ 1 k.p.c., orzekł, jak w wyroku.